

ΤΙ ΘΑ ΠΕΙ μαλλιάρης ; Και με ποιά έννοια παίρνει τή λέξη ο πολλός κόσμος ;

Μαλλιάρης είναι κείνος ο όχτρος του έθνους, που θέλει να χαλάσει τήν εθνική γλώσσα, να γράφει παντού και παντα χαζομάρες κι ανοησίες, να βρίζει όσους εργάζονται για τήν πνευματική ανάπτυξη του λαού, να χαντακώνει τo λαό μέσα σε πρόληψες κι αερολογήματα και να μαζεύει και παράδες προδίνοντας τo Έθνος.

Εφαρμόστε αυτό τον όριεμό πάνω στο Μιστριώτη και στα κοπέλλια του, και θα δείτε πόσο ταιριάζει. Αυτός θέλει να χαλάσει τήν εθνική γλώσσα μας, αυτός γράφει και λέει ανοησίες, αυτός βρίζει τούς δημοτικιστές που εργάζονται για τo γκρέμισμα τής πρόληψης και τήν ανύψωση του λαού, αυτός μαζεύει παράδες με τὰ διδαχτικά του βιβλία τὰ μυαλοσκοτεινία.

Λοιπόν δτα βρίζει ο Μιστριώτης τούς μαλλιάρους βρίζει τον εαυτό του. Με γιά του !

Τ' ΑΓΑΠΗΜΕΝΑ ΜΕΡΗ

(όνειροδύγημα)

Του αγαπητού μου κ. Α. Ταυμόπουλου

Συχνάζαν άλλόκοτοι άνθρωποι εκεί. Γιατί όμως όλος ο κόσμος τὰ όνόμαζε α' Αγαπημένα Μέρη» αυτὸ κανείς δὲν τὸ ξέρει. Με όλη τήν περιέργεια που έχει ο καθείς να τὰ ξεψαχνίξη όλα. Σάν όλα τὰ όνόματα που ζουν μέσα στους θρούλους, σάν τις επιγραφές εκείνες, τις άπάνου σε ταφόπετρες, ή σε παλιά μαρμάρια μνημεία για να υποβάλουν ώραία αισθήματα στους τρελλούς τραγουδιστάδες και να σκανταλίζουν τούς ψυχρούς αρχαιολόγους, τούς ψυχρότερους άπ' τις ταφόπετρες κι άπ' τὰ μάρμαρ' αυτὰ τῶν μνημείων, που βάλθηκαν να σέρνουν στην πολυκαιροσύνη τους μιὰ επιγραφή ή ένα όνομα σάν μυχόφυμα.

Εκεί δὲν εἶταν γραμμένο σε καμμιὰ πέτρα, σε καμμιὰ κολόνα, σε κανένα μνημείο ή επιγραφή αυτὴ, που κάνει τὸν καθένα να πιστρέφη μ' ένα γοργότατο βήμα στὸν περκαμένο καιρό ! Με κείνος που πέρασε διαβατικός κι άργοπλάνητος κείθενες, εἶν' άδύνατο να μὴν άκουσε τὰ πολυμίλητα δέντρα, ή τὰ πουλιά στα κλωνόκλαρα τους, ή τὰ νερά στους ίσκιους τους να συχνολέν στο διαβατικό κι άργοπλάνητο πὸς εκεί, εκεί είναι τ' Αγαπημένα Μέρη αγαπημένα σε όλους τούς καιρούς χωρίς να ξέρη κανείς τήν αίτία και συχνασμένα πάντ' άπ' τούς πιδό άλλόκοτους ανθρώπους του καθενός καιρού.

λιωτῶνε σάν άνέβασμα μεγάλου Ηγεμόνα στο θρόνο του, να δώση στὸν κόσμο σοβαρό και πολυσήμαντο μήνυμα.

Επίασαν πρώτα τὸ Σούλι, και κατόπι τήν Κιάφα. Συστήσανε πρόχειρη Κυβέρνηση, συναγοικιόντανε με σπουδαία επαναστατικά κέντρα και στα Έφτάνησα κι άλλου, τέλος κι από τὸν Υψηλάντη λαβαίαννε γράμματα. Με τὸ Μάρκο λοιπόν αρχηγὸ τους κατεβήκανε να βοηθήσανε τάχα τὸν Άλῆ. Παίξανε με τὸν καιρό όσο μπορέσανε. Στο μεταξύ ο Μιαχμούτης άλλαζει στρατηγὸ, και στέλνει τὸ Χουρσίτη, τὸ φοβερό Πασά του Μορια (Γενάρης, 1821). Ο μισέμος αυτός του Χουρσίτη από τὸ Μορια στάθηκε για τούς Μοραίτες ούρανοκατίβατη άφορμή. Εξέσπασε, καθώς ξέρουμε, τὸ κίνημά τους τῆς 25 του Μάρτη, και μένει για τιμὴ τους πὸς αυτὴ τὴ μέρα όρισε κατόπι ο λαός εθνική του γιορτὴ. Ο Υψηλάντης είχε ξεκινήσει από τὰ βορεινά τὸ Φλεβάρη. Η Ρούμελη και τὰ νησιά σηκωθήκανε λίγο κατόπι. Αναψε λοιπόν παντού ή φωτιά, κι όμως ο Χουρσίτης έμνησκε ακόμα μπλεγμένος με τὸν Άλῆ. Μόλις τὸν ξέκαμε στην αρχὴ του άλλου χρόνου, όταν ή θυσία εἶτανε πια τελεσμένη. Βαλτέσι, Θερμοπούλα, Έρεσσό, Μονεμπασιά, Πύλο, Τρι-

Κανείς άπ' τούς άλλους δὲν πατούσε ποτὲ σ' αυτους τούς τόπους άν και ο καθένας άποθυμούσε προτου σφαλήση τὰ μάτια του και κατεβῆ στην άλλη ζωή, πολὺ άποθυμούσε να πατούσε τὸ πόδι του μιὰ βολά στ' Αγαπημένα Μέρη, που τὰ συχνάζουν οί άλλόκοτοι άνθρωποι. Κι όσο εύκολο φαίνεται πάντα να πραγματοποιηθῆ αυτὴ ή άποθυμια τῶν άλλων, τόσο δύσκολο είναι στην αλήθεια, με τὸ Θεό δίχως να καταλαβαίνη και σ' αυτὸ τήν αίτία κανείς, άφου τὰ μέρη που λέμε, είναι στο μέσο τῆς πολιτείας τους· εκεί σ' ένα μικρὸν άνήφορο μιὰς τάπιας και δὲν είναι να πῆς μήτε στα βάθη τῆς θάλασσας που κατοικούν οί γιαλογιαλοῦρες, μήτε στη σπηλιά που αναβρύζει τὸ άθανατονερί, που πάνε τὰ βκσιλόπουλα και πια δὲ γυρίζουν που δλ' αυτὰ μπορούσε να υποθέση κανείς πὸς είναι και φαντασίες τῶν βαρσικιωτων, και μπορούσε να υποφιαστῆ πὸς θένε να τὸν περάσουν για μωρουδέλι να τὸ πουν στ' καλὰ καθούμενα και τώρα πίσω, πίσω παραμύθια που λέν οί γοιές.

Δικαιολογούμενοι χωρίς να ναι και δικαιολογημένοι, όταν κάθε βράδυ που άποσάνουν τις δουλειές τους και ξεχύνονται είτε πρὸς τὸ δρόμο τῶν κυπαρισσιῶν, πρὸς τις δυσμικές ώρες γι' αναψυχή, είτε πρὸς τήν παλιά Πύλη τῆς χώρας τους και ρωτιούν ται αναμεταξύ τους άν επήγαν και σήμερα εκεί άπάνου, ή άν σκοπεύουν τὴ νύχτα, ή τήν άλλη τὴ μέρα να μεταβούν, κοιτάζονται σάν πετρωμένοι και χωρίς να βγάζουν μιλιὰ προχωροῦν συλλοισμένοι τὸ δρόμο τους.

Κι όμως στ' Αγαπημένα Μέρη συχνάζαν και συχνάζουν πάντα κάποιοι άλλόκοτοι άνθρωποι. Πολ- λές φορές τυχαίνει να ναι και σημειωμένοι μερικοί από δαύτους τόσο, που να κινούν τὸν περιγέλο, λέει ο κόσμος. Οί πιδό πολλοί, για να μὴν ξεχνοῦμε τίποτε, άφίνουν τὰ μαλλιά τους μακριά σε γυναίκες· κι ή θάναι ψηλοί, ψηλοί σάν κυπαρίσσα δίχως καμμιὰ νοστιμια, ή τόσο κοντούληδες που τὰ χάνει τὸ λογικό σου. Με ή αλήθεια είναι πὸς καμια βολά τυχαίνει να βγαίνουν από δαύτους και κάποια παληκάρια τόσο πανώρια, αγαπόπλαστα, που άκριβῶς γι' αυτὸ δὲν ξεδιακρίνονται άπ' τούς συντρόφους τους, γιατί ή όμορφιά τους ή ύπέροχη μοιάζει τόσο σάν ζωτικιά κι άφύσικη που πάλι δὲν ξέρει τί να συλλοιστῆ κανείς κι άριέται μοναχά στο να ξεκαρδιστῆ γελώντας μαζί τους.

Για πρώτη του βολά θα δῆ κανείς τόσο πολὺ

πολη, — όλα τὰ πρώτα εκείνα σημάδια τῆς νέας μας ιστορίας, εἶτανε χαραγμένα. Ὡς κ' ή πρώτη ή Εθνική Συνέλεψη τῆς Επιδάουρος είχε συγκροτηθῆ, κ' ή άπόφασή της κήρυχνε μπροστά σε Θεό και σ' ανθρώπους πὸς τὸ Έθνος υπάρχει.

§ 17

Μερικοί στοχασμοί.

Στέκεται εδώ ο δδηγός μας και μες ανακεφαλαινει όλα τὰ επαναστατικά κινήματα, αρχινώντας από τὰ στερνά αυτὰ που αναφέραμε, και πηγαινοντας βήμα βήμα πίσω ως τήν περιφημη ιδέα του αθρήνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, θέλοντας να μες δείξη πὸς όλοι οί Άγῶνες εκείνοι εἶτανε είδος άλυσιδα, που στερνός της κρίκος στάθηκε ο Έρὸς ο Άγῶνας. Αλήθεια, τὸ όμολογεί πὸς από τὰ κινήματα εκείνα ελειπε ή ένωση, ή συνέργεια, καθώς κι ο ένας, ο ίερὸς ο σκοπός, και πὸς ή Φιλική Εταιρία μες τάφερε τὰ παραιτήτα αυτὰ συστατικά. Έπρεπε όμως να μολογήση και κάτι άλλο. Έπρεπε να μες τὸ ξηγήση καθαρά πὸς από τούς άγῶνες εκείνους οί πιδότεροι εἶτανε άντεθνηκοί, και

ταιριασμένες κι άρμονισμένες τήν Όμορφιά με τήν Άσκημια, σε δίδυμες αδερφάδες· δυὸ πράγματα τόσοσν αταίριαστα και τόσοσν άνάρμοστα για όλους όσους βλέπουν τήν άπανωσιά τῶν πραγμάτων και βγάζουνε τὰ σοφά τους συμπεράσματα. Με δλ' αυτὰ δὲ διστάζω να πῶ πὸς είναι και φλυαρίες, που τίποτε δὲ μες λένε και πὸς κάθε άλλο άπ' αυτὰ θέλει να συμπεριλάβῆ ή τωρινή μας ιστορία.

* *

Λένε πὸς εἶαν καιρό: θα πάνε πολὺ λιγοστά χρόνια από τότες· έναν καιρό — εδώ και χρόνια τόσο μετρημένα στα δάχτυλα ενός ανθρώπινου χεριου — στη συντροφιά τήν παραξενη που γέμιζε και ζωήρευε τ' Αγαπημένα Μέρη, ξάνοιγες κι ένα λαμπρόπλαστο παληκάρι, που ο κόσμος ζηλεύοντας και μὴν ξηγώντας τήν όμορφιά του, ελεγε πὸς τὸ μισούσε άκριβῶς άπ' τὴ μέρα που συνδέθηκε και φιλιώθηκε με τὴ μυστηριώδικη συντροφιά τῶν αγαπημένων μερῶν. Αυτὸ, με τὸ Θεό, είναι ψέμμα σάν όλα που παραδέχεται τὸ πλήθος. Γιατί τὸ δικό μας παληκάρι που εμοιαζε σάν τὸ ξανθολούλουδο και σάν τὸ μονογιό του Άπρίλη, εἶταν αληθινὸ ρηγόπουλο, δίχως κι αυτὸ να τὸ ξέρη· ένας λόγος για να μὴν παινεύεται ποτές του και να μὴν καταφρονάει τὸν τίμιον άνθρωπο· ή μεγαλύτερη αίτία τούτῃ πάλι για να γεννήση τήν άντιπάθεια, προτου καλὰ καλὰ χαρῆ τὸ φῶς τῆς μέρας.

Σὰ μάθαινε πὸς γινόταν τόσοσν λόγος γι' αυτὸν σ' όλους τούς κύκλους του πλήθους και του σέρνανε ξοπίσω του κατηγορίες με τὸ καντάρι, για τούς τρόπους του, για τὴ ζήση του και για τὸ καθετί του, στρογγύλευε τὰ γλυκά μάτια του, άναίθωκατέβαζε τὰ φρούδια του, σούφρωνε τὰ ρόδινα χείλια του κι έμεν' έξτατικός για πολλήν ώρα δίχως να βγάξη μιλιὰ και γινόταν όλος ένα ερωτηματικό :

«Γιατί, καλέ μου, γιατί ;»

Αλήθεια γιατί ; Μπά, τί λόγος ! Ἄς είναι καλά... Πάντα καλά ως εἶν' ο κόσμος και κόσμος είναι κι ως λέη. Στ' αγαπημένα μέρη που συχνάζαν οί άλλόκοτοι άνθρωποι κι αυτὸς με τὸν καιρό ταχτικώτερος άπ' όλους εγίνηκε.

Ο ήλιος ποτές του δὲν έριχνε άπότομο τὸ φῶς του εκεί άπάνου και μόνος του θέριωσε τὰ ταπιοέλατα να φουντώσουν, να ψηλώσουν, για ν' άριώνεται ή δύναμή του πέφτοντας, έχει μόνο να μὴν ενοχλῆ τὸ πανένμοστο ρηγόπουλο, με δλωσδιόλου τὸ

πὸς μόλις τήν αρχὴ του δέκατου όγδοου αἰώνα αρχινούμε και βλέπουμε κάποια εθνική συνείδηση μέσα στα σπλάχνα τῆς Κλεφτουριάς, κι αυτὴ πολλές φορές φαρμακωμένη από πολυκαιρες ήθικες άρρώστιες.

Ο Λάμπρος Κατζώνης κ' οί Σουλιώτες εἶτανε πρώτοι που μες φανερώσανε τὰ ήρωικώτερα ψυχόρμητα τῆς φυλῆς, οί πρώτοι μας εθνικοί δδηγοί, προφήτες και μάρτυρες. Αυτοί ριζώσανε τὸν αληθινό, τὸν αυτότελο και τὸν ανεξάρτητο Έλληνισμό μέσα στη ρωμαϊκή ψυχή, και δίχως εκείνο τὸ γνήσιο συστατικό του άθανάτου εθνισμού μας ο άλλος, ο άπ' εζω Έλληνισμός, ο φωτισμένος από τις εθνοφτιαστρες ιδέες του νεώτερου πολιτισμοῦ, ο πατριωτικός, ο φιλότιμος, με πάντα πλακωμένος από κανόνες στενοκέφαλου δασκαλισμοῦ, θα κατόρθωνε τόσο λίγα, που ως κ' ή Φιλική Εταιρία του θα χανόντανε σε άδοξης λησμονησίας βαθια.

Ηρθε όμως στην ώρα της ή ενεργεια αυτὴ τῆς Φιλικῆς Εταιρίας, και μες έφερε τῶνα, με σωτήριο καλό της, τήν ένωση. Καλό βγαλμένο όχι από κλασσικές μελέτες, που α μες εδειχναν ένα δοξαμένο παράδειγμα Έλληνικῆς συνέργειας, μες φέρνανε μύρια έλεεινά παραδείγματα χωρισμοῦ και κα-

έναντίο· νὰ τοῦ χαϊδεύῃ μόλις δὲ μ' ἕνα ἡμερώτατο φῶς τὸ ἀγγελικὸ πρόσωπό του καὶ νὰ τοῦ μεταγίγνη στὴ σκέψη του ἱστορίες καὶ ἱστορίες ἕνα σωρὸ τῶν κύκλων φωτεινές.

Οἱ μάγοι δὲν ἔχουν ἀνάγκη τῆς ἀνώφελος τῶν ἀνθρώπων ἀγάπης· καὶ πὼς τὸ λέν ἄλλιως ποῦ δὲν ἔχουν καιρὸ; Οἱ μάγοι ποῦ βυζαίνουν ἀπ' εὐθείας ἀπ' τὴ Φύση, σὰν αἰώνια βυζασταροῦδια, γάλα θεοτικὸ, ἀμβροσία μακάρων, ποῦ στήθουν ἀνταπόκριση μὲ τοὺς κορυδαλλοὺς καὶ μὲ τὰ φεῖδια, μὲ κάθε κοσμικὸ καὶ ὑπερκόσμιο, ποῦ κατεβαίνουν τὴ θεοσκοτεινὴ σκάλα τοῦ Μυστηρίου καὶ ἀνεβαίνουν καὶ πάλι τὸν ἀπὸ καὶ τὰ βάζουν καὶ μ' ὅλους τοὺς Θεοὺς κάποτε; Οἱ μάγοι, ἀμὲ οἱ μάγοι δὲν ἔχουν ἀνάγκη τῆς φιλίας τῶν ἀνθρώπων καὶ πὼς τὸ λέν ποῦ δὲν ἔχουν καιρὸ; Οἱ ἀνθρώποι πρέπει νὰ ἔχουν ἀντίθετη ἀνάγκη τῆς φιλίας αὐτῶν—πὼς νὰ τοὺς ποῦμε—τῶν συχναστῶν τῶν ἀγαπότοπων.

* *

Τὸ δέντρο, τὸ φεγγάρι καὶ ὁ μάγος. Ὁ μάγος, τὸ ἀηδὸν καὶ ἡ ἀγριοτραναφυλλιά. Ὁ βορριάς, ἡ μουσικὴ καὶ ὁ μάγος. Σύμβολ' ἀνακατωμένα καὶ ἀξεδιάλυτα. Ὅσο καὶ ἂν τὸ καθέν' ἀπ' αὐτὰ ἀποτελοῦσαν μιὰ ξεχωριστὴ ὑπαρξή, εἴταν στιγμὲς ποῦ σμίγανε μὲ τόσο παράδοξο τρόπο, ποῦ ἐβλεπες ξαφνικὰ ἕνα δέντρο μὲ ἀνθρώπινο κεφάλι γιὰ κορφή του· ἐβλεπες ἕναν ἄνθρωπο μὲ ἀγριοτριαντάφυλλα ἀντὶς μᾶλλιά καὶ ἐβλεπες τ' ἀηδὸν νὰ κατεβάζουν τὸ φεγγάρι ἐκεῖ κάτω καὶ τὸ Βορριά πάλι νὰ σκεπάζῃ τὸ ζωτικὸ θέαμα μὲ τὸν ἀπὸ σύννεφα μελανὰ μαντύα του γιὰ ν' ἀναστατώνῃ τοὺς παθιάρηδες ρωμαντικούς. Τὸ παληκάρι ποῦ γνωρίζοταν μοναχὰ μὲ τ' ὄνομα μάγος, δὲν ξέρεῖ ἀσφαλῶς κανεὶς νὰ πῇ, ἂν γεννήθηκε κάτω στὴ χώρα τῶν ἀνθρώπων, σὲ κάποιον ταπεινὸ καὶ ἀπόξενο σπιτάκι, ἢ σὲ παλάτι μαρμαρόχριστο ἀπὸ κάποιους γονιοὺς ποῦ πεθαίνουν. Ἀπ' ἐναντίας μάλιστα θρυλιόταν ἀπὸ μερικοὺς πὼς τάχα ἢ ὁ Βορριάς καὶ ἡ Λεῦκα τὸ ἀπόρριξαν ἐκεῖ σὲ Ἀγαπημένα Μέρη κάποιαν αὐγή, ἢ πὼς ἔπεσε σὰν πεσοῦμενο ἀστὲρὶ ψηλὰ ἀπὸ ἄγνωστο οὐρανὸ, κάποια ὀργαστικὴ νύχτα τοῦ Μάη, ἢ πὼς δημιουργήθηκε ἔτσι ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε ἀπὸ τὴν ἡμερὴ τῶν φουντωμένων κλωναριῶν μουσικῆ, σὰν ἤχος νέος δυσαρμονικός καὶ παράταιρος ποῦ βγαίνει ἀπὸ κάποια ἀκατεχία γιὰ νὰ γίνῃ μιὰ μέρα ὁ ἴδιος αἰτία καινούργιας δημιουργίας.

Ἡ μόνη ἀφορμὴ ποῦ τὰ δέντρα ἀλλότροπα ἀπλωναν τοὺς ἴσκιους καὶ τὶς δροσιές τους σὰν παρυσιαζόταν ἀνάμεσόν τους· τὸ φεγγάρι ἀλλότροπα

φώτιζε τὸ πρόσωπό του καὶ τ' ἀηδὸν πετώντας στοὺς ὤμους του, τραγουδοῦσαν περιγλυκὰ καὶ ἐπίμονα πασκίζοντας νὰ τοῦ μπάσουν στὸ νοῦ καὶ στὴν καρδιά του τὴν ἀνησυχία μὲ τ' ἀντίθετα συναισθηματὰ της.

* *

Πολλὲς φορές ὅταν τὰ κυριακάτικα πρωινά, ποῦ οἱ ἀνθρώποι ὅλοι στολίζονται κάπως κωμικὰ μὲ τὶς πιὸ καινούργιες τοὺς ἀλλαξίες γιὰ νὰ μεταβοῦν στὴν ἐκκλησίαν τους νὰ λειτουργηθοῦν, σταματοῦσε τὸ παληκάρι στὴ χοντρή ἐκκλησόπορτα, εἴτε γιὰ νὰ ματαιοσταυρῆ κάπως μιὰ πίστη, ποῦ ἔχασε ἀπὸ πολὺν καιρὸ, μὲ ὅλες τὶς γλυκαγγίχτρες ἀνεμνήσεις της, εἴτε γιὰ νὰ πάρῃ τὴν εἰκόνα τῶν πολυπροσευχομένων πολυευλαβῶν, εἴτε καὶ γιὰ νὰ στερεώτῃ καλλίτερα κάποια του πεποίθηση ὑστερινώτερη ξαναπαρατηρῶντας τὰ φαμφαρόνικα κινήματα κάποιων μαυροσκεπασμένων καλοθρεμένων ἀνθρώπων, ποῦ στάθηκαν εἰδῶλα ξωφρενικὰ μιᾶς χρόνιας ψευτοσύνης, εἴτε καὶ, ποῖος ξέρεῖ... Ἡ ἀλήθεια εἶναι πὼς περνοῦσε κείθενες ὀλότελα ἀπαρτήρητος ἀπὸ τὸ πλῆθος ποῦ εἴταν ἀφοσιωμένο στὰ θεῖα ρήματα τὰ ἐξερχόμενα ἀπὸ στόματα νοῦφρων, μὲ ρινόφωνη καὶ σκιστὴ μελωδία, σὲ γλῶσσα ἀκατανόητη καὶ γι' αὐτὸ θεοσεβούμενη.

Μιὰ γλυκιὰ κόρη ἀνακατωμένη στὸ πλῆθος ἔστρεφε συχνὰ τὰ μάτια της καὶ ἀντίκρυζε τὸν ἀγγελικὸ ἀντίχριστο, δείχνοντας μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ βέβαια, πὼς δὲν εἴταν καὶ τόσο φανατικὴ σὲ ὅλα αὐτὰ ποῦ διαδραματιζόντουσαν ὀλόγυρα.

Πολλὲς φορές καὶ τὰ σφαγμένα δειλιὰ, ἡ κόρη συνανπατοῦσε τὸ ξανθὸ παληκάρι ποῦ ἀνηφόριζε πρὸς τὴν τάπια τῶν Ἀγαπημένων Μερῶν, ἐκεῖ στὸ σταυροδρόμι ποῦ διαχωρίζει σὲ δύο, τὴν κατοικημένη ἀπὸ τὴν ἀκκοινητὴ πολιτεία.

Πολλὲς φορές στὴ συλλογὴ της πέρασε ὁ ξανθὸς νιὸς μὲ τὴν ἀλλοτινὴ ὀμορφιὰ καὶ ἄλλες τόσες στάθηκε ἐπίμονα ἐκεῖ σὰν πειρασμός.

Πολλὲς φορές σπρωγμένη ἀπὸ κάποιο ἀζύμωτο αἶσθημα, ζέτασε νὰ μάθῃ καθέκαστα γιὰ τὴ ζωὴ τοῦ παληκαριῦ καὶ ἡ ἀόρατη σκάλα στήθηκε πολὺ νωρὶς ἀπὸ τὴ σκέψη στὴν καρδιά της, ἀπ' ὅπου κύλησε τὸ παληκάρι χωρὶς πολλὰς δυσκολίες. Καὶ κάποτε ποῦ ἡ ἀπελπισία τῆς στένεψε ἀβάσταχτα τὰ ὄρια τῆς ζωῆς της, ἔλαβε τὴν ἀπότολμη ἀπόφαση νὰ ἀνεβῆ στ' Ἀγαπημένα Μέρη, ἀνάμεσα ἀπ' τοὺς ἀθάνατους ἴσκιους τῶν ζωτικῶν δέντρων νὰ δοκιμάσῃ καὶ αὐτὴ τὸ γραφτὸ της.

* *

Δὲ λουσαρίστηκε ὀλότελα καὶ δὲ ντύθηκε φαν-

ταχερὸ φόρεμα μὲ χτυπητὲς ταντέλλες καὶ πλουμίδια. Οὔτε τῆς Πόλης χεροβράχιολα, οὔτε τῆς Ἰντίας πετράδια, οὔτε δαχτυλίδια καὶ σκουλαρίκια μὲ σπάνιες διαμαντόπετρες δὲ φόρεσε. Μόνο στὴ βρῦση—τὴν κυρούλα τὴ βρῦση—τῆς μικροσκοπικῆς αὐλῆς της, κατέβηκε καὶ πλῆθιζε παστρικά καὶ δροσιμένα. Χτενίστηκε ὀμορφα καὶ ἀπλὰ ἔδωσε τὰ πυκνόσγουρά της μὲ μιὰ βελιόχρωμη κορδέλλα ἔρριξε καὶ μιὰ ποδιά ἀπάνου της, περίσσα ταιριασμένη στὸ κορμάκι της καὶ ξεκίνησε ἀργὰ, ταπεινὰ σὰ γιὰ σὲ τάμμα.

Στ' ἀγαπημένῃ μέρη ποτὲς ἄλλοτε δὲ συνέβηκε τέτλια λαχτάρα ζωῆς νὰ ξεχυθῇ. Ὅλα ποθοῦσαν τὰ πράγματα ὀλόγυρα. Ὅλα λὲς ἀνοίγαν ἀγκαλιές σὰ νὰ πρόκειται κάποιον νὰ δεχτοῦν χαμένο τους καλὸ, ποῦ ἀπὸ καιρὸ εἴταν χαμένο καὶ ἀπὸ καιρὸ κουράστηκαν νὰ τὸ προσμένουν, κουράστηκαν νὰ τὸ ἀποζητοῦν. Κι εἴταν τὸ καρτερίσμα τους αὐτὸ—ἡ ἱερὴ ἀδημονία—μιὰν ἀπιαστὴ ἀρμονία πρωτεχτέστη, ἀπ' ὅλα τὰ ἐμψυχα καὶ ἀψυχα ὄντα τῶν μερῶν ἐκείνων, σὲ ὅλες τὶς ἄκρες:

«Κάτι θὰ συμβῆ, κάτι θὰ γίνῃ!»

Ἐμοιαζε σὰ νὰ λὲθ ἡ ἀρμονία αὐτὴ ποῦ ὅλο τὰ ἔλεγε καὶ ὅλο τὰ ξανάλεγε γλιγώρα, γλιγώρα. Κι ὅταν ξεπρόβαλε ἀνάμεσόν τους τὸ χαμένο καλὸ ποῦ εἴταν ἡ κόρη ποῦ λέγαμε, ἡ σκηνὴ εἴταν στὸ συμπλήρωμά της. Ἐμοιαζε σὰν τὶς θρησκευτικὲς ἐκείνες θολογραφίες σὲ παλαιῖκὲς ἐκκλησιὰς ποῦ παρσαταίνουν ἕνα Θεὸ ποῦ κατεβάνει πρὸς τὰ πλάσματά του.

Ἡ μυστηριώδικη συντροφιά ἀνησούχησε μιὰ ἀλλόκοτη, σφοδρὴ ἀνησυχία. Σάπασαν ὅλοι καὶ ὅλοι κυριεμένοι ἀπὸ τὸ ἴδιο συναίσθημα γύρισαν ἀπότομα καὶ νευρικὰ καὶ ψιθύρισαν:

«Κάτι συνέβηκε, κάτι ἔγινε!»

Τυχεροὶ καθὼς σταθήκαμε νὰ βρεθοῦμε γεννημένοι ἀπὸ μεγάλους προγόνους, ἀξιοὶ καθὼς βγήκαμε νὰ ποδεῖξομε τὴ γνήσια μας συγγένεια μὲ ἡρώισμούς σὰν τοὺς παλιούς ἐκείνους, ἂν εἴχαμε καὶ τὴ διπλωματικὴ ἀξίωσίνῃ ἐνὸς Ἰταλοῦ ἢ κ' ἐνὸς Βούργαρου. θὰ τονε γυρίζαμε τὸ Φιλελληνισμὸ τῶ χρόνων ἐκείνων σὲ πολῦτιμο σύμμαχο. Τὸν ἀφήσαμε ὅμως νὰ γίνῃ ἀπλὸς Προστάτης μας μὲ τὴ δουλικὴ καὶ ἀναξιοπρεπὴ διαγωγή μας, καὶ μᾶς ξέφυγε λαμπρὴ εὐκαιρία ἢ εὐκαιρία νὰ συστήσομε ἀκέρια ἐθνικὴ ὑπαρξή καὶ δύναμη, ποῦ ποτὲς δὲν ἀποδείχτηκε ἡ ἀνάγκη της τόσο τρανὰ ὅσο σήμερα, ποῦ μᾶς φοβερίζουνε ὄχτροι τρεῖς χειρότεροι καὶ τρεῖς δυκατώτεροι (1).

Τοῦ φιλελληνισμοῦ ὡς τόσο ἡ ψυχολογικὴ ἢ ἀνάληψη ἀνήκει ὄχι τόσο στὴν ἐποχὴ ποῦ ζεσάζομε, ὅσο στὴν ἀργότερη ἐποχὴ τοῦ Ἀγῶνα. Μένει λοιπὸν καὶ αὐτὸ τὸ ζήτημα στὰ χέρια τοῦ ἱστορικοῦ ποῦ δὲν ἤρθε ἀκόμα. Ἐμᾶς δουλειὰ μας εἶναι, τώρα ποῦ γνωρίζαμε κάπως τὴν πολεμικὴν, ἢ ὅτε τὴν πολιτικὴν ζωὴ τοῦ ἔθνους τὸν καιρὸ τῆς Τουρκοκρατίας, νὰ ζεσάσομε καὶ τὴν ἄλλη μας τὴ ζωὴ, τὰ γενικὰ συστατικά μας, τὰ κεφάλαια μ' ἄλλους λόγους ποῦ κρατούσαμε τὴ στιγμὴ ποῦ καταπιανούμαστε τὸν Ἀγῶνα, ὀλικὰ, κοινωνικὰ, ἠθικὰ, νοητικὰ. Αὐτὰ περίπου μᾶς ἀραδιάζει καὶ ὁ ὀδηγὸς μας, ὥστε ἂ; ἀκολουθήσομε καὶ σ' αὐτὰ, νὰ δοῦμε ὡς πόσο τὰ καλοννοῖωσεν καὶ τὰ καλοζύγιασεν, λοιπὸν ὡς πέσο τὰ καλοννοῖωθῃ καὶ τὸ ἔθνος, ποῦ τὸν ἀκούει καὶ τονε μελετᾷ τώρα τόσους χρόνους.

(ἀκολουθεῖ)

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ

1) Ἐκεῖνο ποῦ μᾶς φέρνει κάποτε σὲ ἀπερίγραφη ἀπελπισία εἶναι οἱ δουλοπρεπεῖς ἰδέες ποῦ ἀκούμε καὶ σήμερα ἀκόμα ἀπὸ μερικοὺς, καθὼς λόγου χάρι τάπιστευτα εἰκεῖνα λόγια τοῦ «Ἐμπρός» σ' ἕνα φύλλο τοῦ Μάρτη, 1907: «Ἡ Ἑλλὰς ἦτις ἀνεγεννήθη καὶ ὑψίσταται δικαιοῦμαι ἀναμνήσεως, δὲν ἔχει οὐδένα λόγον ὑπάρξεως, εὐθὺς ὡς θράυση καὶ τὸν τελευταῖον αὐτῆς δεσμόν μετὰ τοῦ ἀρχαίου κόσμου, (δηλαδὴ τὴν Καθαρεύουσα!)».

ταστροφῆς· μὰ βγαλμένο ἀπὸ τὴν παγκόσμια ἱστορικὴ πέτρα, ἀπὸ τὴ νεώτερη μορφή τοῦ πολιτισμοῦ, καὶ μάλιστα μὲ τρόπο μεγαλοστόχαστο καὶ μεγαλοσκεδίαστο, μὲ τὴν ἰδέαν δηλαδὴ νὰ ἐνώσῃ ἔθνος χωριστικὸ ἀπὸ φυσικὸ του καὶ ἀπὸ προγονικὸ του, γαργαλίζοντας κ' ἐρεθίζοντας τὴ μεγαλήτερη ἀδυναμία ποῦ τοῦ κολλήσανε τὰ πολυαἰώνα βάσανά του, τὴν ἀδυναμία νὰ προσμένῃ ἀπ' ἄλλου βοήθειες, καὶ μάλιστα βοήθειες ἀόρατες καὶ μυστικῆς, ποῦ ταιριαζάνε τόσο καλὰ μὲ τὴ ζωὴν φαντασία του.

Υστερόλογος.

Τέτοιοι λοιπὸν εἴτανε ὁ δρόμος ὁ ἀνηφορικός, ὁ ἀνώμαλος, ὁ σκοτεινὸς καὶ ὁ βασανισμένος, ποῦ ἀκολουθήσανε οἱ πατέρες μας ἀπὸ τὴν Ἀλωση στὸ Ἐπικουρέον. Αὐτὰ εἴτανε τὰ παινέδια τους καὶ τὰ ψευδάδια τους. Ἀπὸ τὴ μιὰ ζωντανάδα, ἐπιμονή, ἐλπίδα, ἡρώισμό. Ἀπὸ τὴν ἄλλη φευγάλα, δουλοπροσύνη, ἀχαρακτηρισία, ζητιανία, ἀσυστασία, χωρι-

σμός. Κέρδισε ὁ ἡρώισμός κ' ἡ φυσικὴ τοῦ λαοῦ ξυπνάδα κ' εὐγένεια, καὶ μὲσ' ἀπὸ τὸ χάος ποῦ πολλοὶ ἄλλοι λαοὶ θάφτανίζοντανε μιὰ γιὰ πάντα ὁ Ἑλληνικὸς ὁ λαὸς εἶχε δὲν εἶχε βρῆκε τὸ δρόμο του. Δὲ βρῆκε τὸν πιὸ ἴσιον καὶ τὸν πιὸ εὐκόλο δρόμο. Ἄν τὸν ἔβρισκε, θάτανε σήμερα τέλεια καὶ τάποτέλεσμα τῶν ἀγῶνων του. Δὲν μπόρεσε νὰ συνειδήσῃ καὶ νὰ κυβερνήσῃ μὲ τὸν ἴδιο πάντα τελικὸ σκοπὸ τὴν ἀπέραντη δύναμη ποῦ κατεῖχε. Ἄν τὴ γνώριζε αὐτὴ τὴ δύναμη, θὰ καταχώνιαζε ὄχι μονάχα τὸν τύραννό του, μὰ καὶ ὅσους ἄλλους τολμούσανε νὰ τονε σταματήσουνε. Καὶ θὰ βλέπαμε σήμερα Κράτος Ἑλληνικὸ ἀκέραιο καὶ μέγα. Ἐγίνε ὅμως ἡ δουλειὰ του μισή, καὶ μάλιστα χρειαστήκανε θυσιῆς ἀδήγητες γιὰ νὰ συγκρατηθῇ ὅπως ὅπως ὁ ἀγῶνας. Τὶ παράξενο λοιπὸν ἂ βγῆκε μισὸ καὶ τάποτέλεσμα! Τὶ παράξενο ἂν ἤρθε στὸ τέλος ἀληθινὴ ἀνάγκη ἀπὸ ξένη βοήθεια, ἀπὸ τὴν πανοῦκλα αὐτὴ ποῦ τὴν ὀνειρευόμαστε πάντα σὰ νὰ εἴτανε οὐράνια Θεά, καὶ ποῦ μᾶς τάφηκε ὅλα μισὰ καὶ κολωμένα. Μισὴ Ἑλλάδα, μὲ μισὴ ζωὴ, μὲ μισοὺς πόρους, καὶ μὲ μισὲς ἐλπίδες.

Μὰ κανείς τους, εξόν από τὸ παληκάρι, δὲν πρόσεξε τὸ ταπεινὸ κορίτσι πού εἶταν καὶ δύσκολο νὰ νυθῆ πὼς ξαφνικὰ κιόλας βρέθηκε σὲ μιὰ μυστική συνενόηση μὲ ὅλα τῆς φύσης τὰ ζωτικά. Ὅλα σίμωναν πρὸς τὴν κόρη σὰ γιὰ νὰ τὴν προσκυνήσουν καὶ τῆς ἀπίθωναν δῶρα κάθε πολυτιμότερο πού εἶχε καθένα στὴν ὑπαρξή του. Ἡ τριανταφυλλιά μάθησε ἀπάνου της ὅλα της τὰ τριαντάφυλλα καὶ ἕνα φειδάκι μυριόχρωμο περδουκλώθηκε στὸ χέρι της βραχιόλι. Τὸ παληκάρι ἐκλαιγε. Ἐκλαιγε τάχα γιὰ τὸ μᾶθημα τῆς τριανταφυλλιάς ἢ ἀπὸ ἄλλη αἰτία; Ὅσοσο σὰν ὁ ἥλιος μπαρκαρίζοταν γιὰ τὸ νησί του, ἐκεῖ πίσω ἀπ' τὰ βουνὰ καὶ μὲ τὸ σούρουπο ἕνας ἕνας ὄλοι ἀποχώρησαν σιγὰ σιγὰ καὶ ἡ μυστηριώδης συντροφιά σκόρπισε, τὸ παληκάρι βρέθηκε ξαφνικὰ στὴν ἀγκαλιὰ τῆς κόρης. Εἶταν πεσμένο ἀπάνω στὰ γόνατά της. Καὶ τὰ χέρια του σὰν κισσὸς δένονταν σφιχτὰ πίσω στὸν ἄσπρο της σῆρα. Κοίταζε τὸν οὐρανὸ καὶ τ' ἀστέρια πού ξεπετιοῦνταν σὰν αἰθέριες πυγολαμπίδες. Κεῖνη σκυμμένη, εἶχε κολλημένα τὰ χεῖλη τῆς ἀπάνου στὸ σφίξιμο τῶν φρυδιῶν του. Τὰ νερὰ θορυβοῦσαν ξελογιαστικά. Ἐνας σκύλος ὀρέχτηκε ν' ἀλυχτήση. Οὐρλιαζε ἀκατανόητα ἐκεῖ κάτω στὸ μονοπάτι.

***

Σὰν τὴν χαρὰ πού τὴ σπαταλεῖ κανεὶς ἀφρόνιστα ὅταν τὴν κατέχει καὶ κλαίει ἀπαρηγόρητα ὅταν τὴ χάση, σὰν τὴν χαρὰ στεκόταν καὶ τὸ παληκάρι τώρα στοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἀχάριστους πάντα.

Θυμόντουσαν κάθε του πράξη, λόγο, φέριμο καὶ τὸ νοσταλγοῦσαν σὰν τὸ χαμένο καλὸ, τὸ ἀνεπίστροφο. Γιὰ ὅτι τὸ παρεξηγοῦσαν ὅταν βρισκόταν ἀνάμεσὸ τους, γιὰ τὸ ἴδιο τώρα τὸ ἀνέβασαν ψηλὰ στὴ συνειδητή τους.

Τοῦ κάκου, κάθε πού συναπαντιοῦνται τὰ θλιβερά σούρουπα, εἴτε πρὸς τὸ δρόμο τῶν κυπαρισσῶν σὲ δυσμικὲς ὄρες γι' ἀναψυχή, εἴτε πρὸς τὴν παμπάλαιη Πύλη τῆς χώρας, ἀναρωτιοῦνται γιὰ τὸ παληκάρι τοῦ κάκου!

Πέθανε; Ξενιτεύτηκε; Χάθηκε; Κανείς, κανείς δὲν ξέρει! καὶ χωρίζονται μὲ τὰ κεφάλια γυρμένα καὶ μὲ τὴ σκέψη τους ὀλογομάτη ἀπὸ τὴν ἀνάμνησή του.

Τὸ παληκάρι κλεισμένο στὸν πύργο τῆς ξελογιάστρας του, λησμόνησε ὅλη τὴν περασμένη ζωὴ του.

«Ἡ ζωὴ μου ἀρχίνησε στὴν ἀγκαλιὰ σου. τῆς εἶλεγε, κ' ἐκείνη τὸ φιλοῦσε ἀκράτητα καὶ ποθοκαίγονταν νὰ τοῦ ρουφήξῃ ὄλο του τὸ εἶναι μὲ τὰ φιλιὰ της».

Πέρασαν χρόνοι καὶ χρόνοι· μὰ οὔτε πουλιὰ, οὔτε λούλουδα, οὔτε ἀνθηση καμμιὰ δὲν ἦρθαν νὰ ζυπνήσουν τὸ παληκάρι ἀπὸ τὴν ἐρωτικὸ του λήθαργο· γιατί ἡ Ἄνοιξη ἐκεῖνο τὸν καιρὸ, φεύγοντας τὸν ἔρωτα τοῦ Χειμῶνα, εἶχε κρυφτῆ στὴν πιὸ βαθύτερη σπηλιά της. Μὰ ὅταν ὁ ἥλιος γύρισε ἀπ' τὴν Ἀραπιά καὶ ξεπάστρεψε σὲ πάλεμα τοὺς χειμωνικούς ἀνέμους καὶ ἔστησε τὸ χρυσὸ θρονί του ψηλὰ στὰ νεραϊδόβουνα, ἔστειλε τίς Ὠρές καὶ φέραν τὴν ποθητή του καὶ μπουμπουκιάσαν πάλι τὰ δέντρα καὶ ἀκούστηκε καὶ τὸ πρῶτο λάλημα τῶν πουλιῶν· καὶ ὁ χρυσὸς Ζέφυρος ξανάζεψε στὸ ἀμάξι του, τ' ἀνάερα ἀλόγατά του, γιὰ νὰ χαράξῃ τοὺς δροσιμένους τοῦ γύρου.

***

Ἐνα κρινάκι πού ξέχασε ἡ ξελογιάστρα νὰ κάψῃ τίς ρίζες του ἀνάθησε στὴ γλάστρα. Ἐνα πουλάκι στὴ σκεπὴ πού δὲν τὸ στραγγάλισε ἡ φόνισσα,

ἔριξε δυὸ τρεῖς κελαιδισμούς. Ἐνα νιογέννητο ἀεράκι μπῆκε ἀκάλεστο ἀπ' τὸ ἀνοιχτὸ παράθυρο καὶ χაίδεψε τὰ μαλλιά τοῦ παληκαριῦ.

Τὸ παληκάρι ἀναστέναξε· σήκωσε τὰ χέρια σὰ σὲ προσευχή· μὰ ἡ γόνισσα ἀνήσυχη καὶ βιαστικὴ σηκώθηκε γιὰ νὰ κόψῃ τὸ κρῖνο.

— Μὴ τὸ κρῖνο! ξεφώνησε τρομασμένο τὸ παληκάρι, μὴ τὴν ψυχὴ μου! Καὶ μὲ ὅλη του τὴ δύναμη τῆς ἐσπρωξε τὰ χέρια τὰ φονικά.

Τρέχει ἡ ξελογιάστρα ἀλλόφρενη καὶ πιάνει τὸ πουλὶ νὰ τὸ στραγγάλισῃ.

— Μὴ τὸ πουλί, μὴ τὴ φωνή μου! Φωνάζει τὸ παληκάρι καὶ τρέχει καὶ τὸ σώζει.

Ἡ ξελογιάστρα τώρα βρίζει τὸ ἀγεράκι.

— Ὅχι τὸ ἀγεράκι, Μάγισσα κακιά! Ὅχι τὴ σκέψη μου!

Τὸ κρινάκι χύνει περίσσο τὸ μῦρο του, τὸ πουλί κελαιδάει πανέμορφα, τὸ ἀγεράκι φυσάει στὰ μαλλιά του καὶ ὅλα μαζί τοῦ ψιθυρίζουν μυστικὰ σὰν ἀπὸ κάποια εὐγνωμοσύνη:

«Φύγε, φύγε παληκάρι! Τὸ ἀμαξάκι μὲ τοὺς παλιούς σου πόθους ἀλογάκια σὲ καρτερεῖ στὸ πλατὺ σταυροδρόμι νὰ σὲ ὀδηγήσουν, ἄλλη μιὰ φορὰ στ' Ἀγαπημένα Μέρη! Φύγε, φύγε, κακότυχε!»

Ἡ ξελογιάστρα σωριάζεται στὸ ντιβάνι καὶ κλαίει ἀπαρηγόρητα· μὰ τοῦ κάκου! Ὁξω ἡ Πλάση γελᾷ· τὰ μπουμπουκιά ξεσκάνε· τὰ πουλιὰ ταίρια ταίρια κελαιδοῦνε στὰ κλώνια.

«Ἐχε γειά, Πλάνη! Παγαῖνω. Τὰ δάκρυά σου τὰ πύρινα ἀνωφέλευτα ρένε! Δὲ μὲ καῖς πιά, δὲ μὲ θερμαίνεις.» Λέει, καὶ προχωρεῖ πρὸς τὸ παράθυρο ἀπ' ὅπου ρίχνει βλέμματα διψασμένα.

«Ὡ! κυρὰ! Νὰ ἡ Ζωή, μ' ἀκούς; Λίγη δύναμη μου ἀπόμεινε ἀκόμα. Ἡ τρίχα τῆς κεφαλῆς μου μεγάλωσε πάλι ὁ Δαλιδᾶ! Τελείωσε τὸ παραμῦθι! Ἐχε γειά!»

Τρέχει τὸ χαγιατί· κατεβαίνει τὰ σκαλιὰ· ἀνοίγει τὴ σιδερένια αὐλόπορτα, βγαίνει καὶ τὴ σφαλᾷ μὲ ὀρμή. Ὁ χτύπος ὀλέθριος ἀντιλάλησε μὲς τ' ἀδεια τοῦ πύργου. Κάπου ὁ σατανὰς πάτησε στὸ βιβλίον του τὴν ἑβδομὴ βούλα.

Ἡ ξελογιάστρα ἀλάλητη, βουβὴ κοίτονταν ἀκόμα στὸ ντιβάνι, ἐνῶ τὸ κρῖνο εὐωδίαζε λεύτερα, τὸ πουλί κελαιδοῦσε πασίχαρα καὶ τὸ ἀγεράκι ἔπνεε δροσμοῦριστο.

***

Τίποτε, τίποτε δὲν ἔλλαξε στ' Ἀγαπημένα Μέρη. Ἡ ἴδια συντροφιά τῶν ἀλλόκοτων· τὰ ἴδια δέντρα· οἱ ἴδιες βρυσούλες· ἡ ἴδια ζωὴ τριγύρω· καὶ ἡ τριανταφυλλιά στὸ ψήλωμα, ὅλη χυμούς ἀνυψωμένους πρὸς τὴν ἀγαπητικὸν αἰθέρα, κρατοῦσε σὰ χεῖλια πυρωμένα καὶ λαῦρα στὴν κορφή δυὸ μισανοιγμένα κόκκινα τριαντάφυλλα.

Σκεπασμένο στὴ θλίψη του τὸ παληκάρι πρόβαλε ἀνάμεσὸ τους. Ἡ λαχτάρα τὴν ἐσπρωχνε στὸ ξαναζώισμα. Ἀπόδημος χρόνων, ἐρχόταν νὰ φιλήσῃ τὸ χῶμα τοῦ τόπου του.

— Δὲ σὲ γνωρίζουμε τ' ἀκούς;

Τοῦ λέν οἱ παλιοὶ του συντρόφοι.

— Τί γυρεύει ὁ ξένος αὐτός;

Ρωτοῦν τὰ δέντρα καὶ τὰ νερὰ ἀναμεταξύ τους.

— Μὴ μὲ πατάς, βέβηλε!

Βόγγησε τὸ χῶμα.

— Φύγε, ἀλήτη, ἀπὸ μένα!

Τοῦ λέει κ' ἡ τριανταφυλλιά.

«Ἄλλαξαν ὅλα ἀλλοῖμονο! ἄλλαξαν ὅλα!»

Πρόφτασε νὰ πῆ καὶ λύθηκε σὲ δάκρυα. Παντοτε-

νὸς ἐξόριστος· μόνος· ξεχασμένος! Ἡ ζωὴ μὲ διώχνει· μὲ διώχνει ἡ ἀγάπη· μὲ διώχνει καὶ ὁ οἶχος ἀκόμα, ψιθυρίζει μὲ λυγμούς.

Σὲ λίγο σηκώθηκε σὰν ὀργισμένος· ἀπλωσε τὰ χέρια του στὸ Βορρῖα καὶ βλαστήμησε. Ἐπειτα γύρισε ἀπότομα καὶ μὲ σταθερὸ, γεμάτο ἀπόφαση βήμα, περπάτησε.

Σίμωνε τὴν τριανταφυλλιά καὶ μ' ὅλη τὴν ἐνταση τῆς παλιᾶς γεροσύνης του — ἀχτίδα κάποιου ἡλίου πού βασιλεύει — τὴν ἀρπάξε στὴν ἀγκαλιὰ του. Τὰ χλωμιασμένα του χεῖλια τὰ κόλλησε ἀπὸ τοῦ στα δυὸ κόκκινα τριαντάφυλλα.

Ἡ τριανταφυλλιά ἀνασειστήκε ὀλόκορμη καὶ τὸ παληκάρι ἀπνοο βρέθηκε κατὰχαμα.

Αἶμα τριανταφυλλένιο, ἄφτονο ἔρρεε μὲς ἀπὸ τὴν πανεύοσμη καρδιά του, πού μιὰ ὀχιά ἀπάνωθι ἔστεκε καὶ τὸ ρουφοῦσε λαίμαργα, διψασμένα.

Τὸ παληκάρι δὲν εἶναι πιά. Χάθηκε· πάει! Ξεθύμανε σὰν αἰθέρας καὶ ξεχύθηκε μὲς στὰ στοιχεῖα τῆς Πλάσης τ' ἀέννα, πού κάποτε τὸ ἔπλασαν καὶ κάποτε θὰ τὸ ξαναπλάσουν.

Τίποτε, τίποτε δὲν ἔλλαξε στ' Ἀγαπημένα Μέρη· καὶ τὸ τραγούδι τῆς Πλάνης ρυθμισμένο ἀπάνου σὲ καινούργιο μεθύσι ζωῆς, στὴν ἀρμονία τῶν ὄλων ἀπὸ πολὺ μακρὰ ἐρχόταν τώρα σὰν κάποια ἐγδίκηση στὸν ἀθριάμβευτο Θρίαμβο, ἢ σὰν κάποιος σαρκασμὸς, γτὴν ἰδέα πού ἔπεσε ἀκόμα ἔλλη μιὰ φορὰ.

Ἀθήνα 1905.

Σ. ΣΚΙΠΗΣ

ΚΥΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΚΥΝΙΚΟΙ*

Τοῦ κυνισμοῦ τοῦ ἀρέσει νὰ σκεπάζεται μὲ τὸ μαντύα τῆς ἐλευθερίας, λέει πὼς ζητᾷ τὴν πλείρια ἐλευθερία — αὐτὴ εἶναι ἡ χυδαιότερή του προσωπίδα!

Μὲ τὸ κοντύλι τῶν συγγραφέων μὲ τὸ πιὸ μεγάλο τάλαντο ἢ φιλολογοῖα μαρτυρεῖ πὼς, ὅταν ὁ μπουρζουὰς, στὴν προσπάθειά γιὰ τὴν ἐλευθερία του, ξεγυμνώνει τὸ «ἐγὼ» του, βγαίνει στὸ φῶς στὴ σύγχρονη κοινωνία — ἕνα κτῆνος.

Αὐτὸ εἶναι ὀλοφάνερα ἕνα φαινόμενο ἀναπόφευκτο, ἀνεξάρτητο ἀπὸ τὸ θέλημα τῶν συγγραφέων. Οἱ προσπάθειές τους εἶναι τίμιες καὶ καθαρές. Θέλουν νὰ χαράξουν τὴν ἐποικοδομητικὴ εἰκόνα ἑνὸς ἀνθρώπου, ἐλευθερωμένου ἀπὸ προλήψεις καὶ ἀπὸ παραδόσεις, πού οἱ μπουρζουὰδες τίς σμίγουν σ' ἕνα σύνολο, σὲ μιὰ κοινωνία στενεύουσα τὴν ἐξέλιξη τοῦ ἀτόμου. Θέλουν νὰ πλάσουν ἕναν «τύπο θετικόν», ἕναν ἥρωα πού παίρνει ὅλα ἀπ' τὴ ζωὴ δίχως τίποτε νὰ τῆς ξαναγυρίζῃ.

Στὸ μυθιστόρημα γυρεύει αὐτὸς ὁ ἥρωας νὰ ποδεῖξῃ μὲ περισσότερο ἢ λιγότερο πνεῦμα πὼς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ εἶναι ἐκεῖνο πού εἶναι, κάνει μιὰ ἀρδαριά ἀντραγαθήματα μὲ τὸ σκοπὸ νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπ' τὴν ἐπίδραση κοινωνικῶν αἰσθημάτων κ' ἰδεῶν καὶ στὴν περίστασι πού δὲν τὸν στραγγάλισον ἔγκαιρα τὰ γύρωθι του πρόσωπα ἢ δὲν αὐτοκτονήσῃ, ξεφκνερώνεται στὸ τέλος τοῦ βιβλίου στὸ μπουρζουὰ ἀναγνώστη σὰν γουρουνάκι νεογέννητο· καὶ αὐτὸ στὴν πιὸ εὐνοικὴ περίστασι!

Ὁ ἀναγνώστης σουφρώνει τὸ μέτωπο, εἶναι δυσσαρεστημένος. Ἐκεῖ πού ὑπάρχει ἕνα «δικό μου», πρέπει νὰ ὑπάρχῃ ἐξάπαντος κ' ἕνα «ἐγὼ» τέλεια αὐτεξούσιο. Ὁ ἀναγνώστης βλέπει ὡς τόσο καθα-

*) Ἡ ἀρχὴ του στὸ προπερασμένο φύλλο.